

Aktuellt från Sverige

Alkoholbruket
minskar

Narkotikabruket
ökar

**Ny nationell
ANDT-strategi**

Ökande skillnader
i samhället

Förslag på
förändrad
missbruksvård

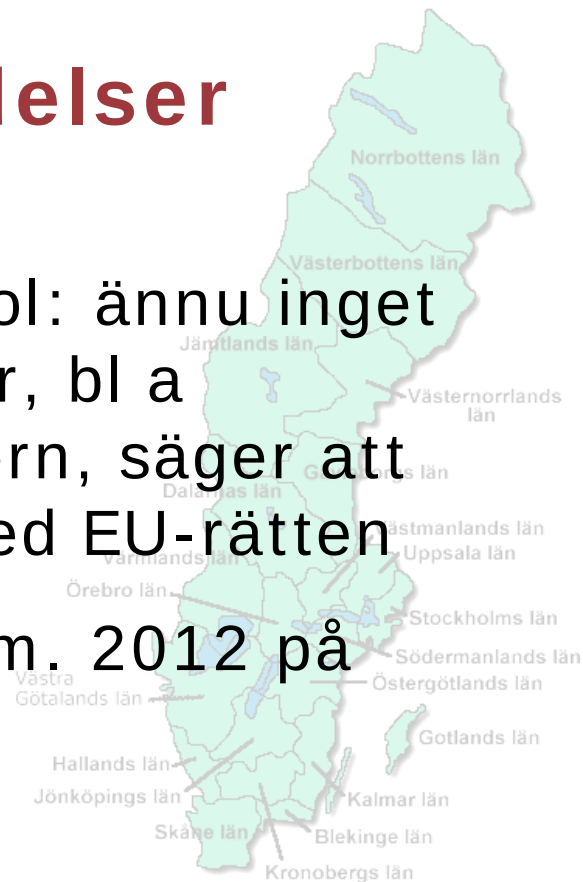
Aktuella händelser

- **ANDT-strategin 2011-2015** ersätter tidigare nationella handlingsplaner
 - Kopplad till en årlig åtgärdsplan
 - Indikatorarbete pågår för bättre uppföljning av strategins mål
- Ny lag ska minska spridning och användning av **nya missbrukssubstanser**
- **Ny alkohollag** från 1 jan 2011 samt förändringar i **tobakslagen**

(Forts.) Aktuella händelser

- **Gårdsförsäljning** av alkohol: ännu inget beslut. Flera remissinstanser, bl a domstolar och Justitiekanslern, säger att förslaget inte är förenligt med EU-rätten
- **Skattehöjning** föreslås from 2012 på tobak och alkohol
- Statlig utredning föreslår en genomgripande reform av **missbruksvården**

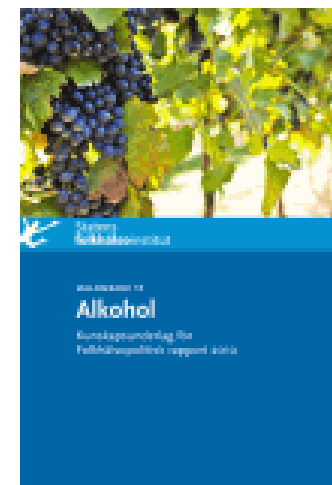
Nya förebyggande insatser (exempel)

- Ansvarsfull alkoholservering blir branschstyrt **egenkontrollprogram**
- Riskbruksprojektets arbetssätt integreras i de nya **riktlinjerna för förebyggande arbete** avseende levnadsvanor
- Utökad informationssatsning mot **cannabisbruk**
- Mer **familjeinriktat** arbetssätt inom missbruksvården
- Satsning på tobaksprevention inom **tandvården**

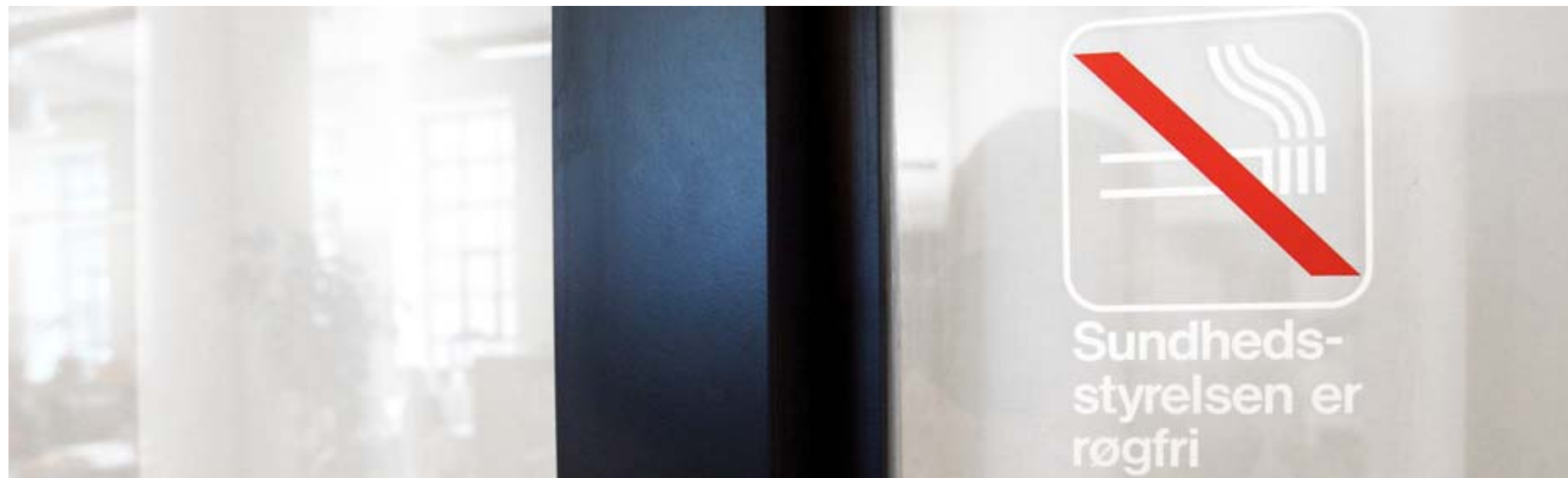
Publikationer

- Utvärdering av Ansvarsfull alkoholservering: hösten 2011
bjorn.trolldal@sll.se
- Utvärdering av Örebro
preventionsprogram: accepterad,
Addiction
- Folkhälsopolitisk rapport 2010
– 22 kunskapsunderlag publ. under 2011

Statens
folkhälsoinstitut

Aktuelt fra Danmark 2011

Specialkonsulent Anne-Marie Sindballe
Center for Forebyggelse

Rusmiddelpolitiske initiativer i DK 10/11

- Stramning af aldersgrænser for køb af stærk alkohol
 - alkoholvolumenprocent på 16,5 og derover må ikke sælges til personer under 18 år
- Mindre forhøjelse af særlig afgift på alkoholsodavand – og nu også afgift på cider o.lign.
- Sundhedsministeren har møder m. ungdomsuddannelsesinstitutioner unge og alkohol
- Narkotikapolitisk handlingsplan "Kampen mod narko II" → satspuljeprojekt "Unge, alkohol og stoffer"

Sundhedsstyrelsens 7 udmeldinger om alkohol - voksne

- Intet alkoholforbrug er risikofrit for dit helbred
- Drik ikke alkohol for din sundheds skyld
- Du har en **lav risiko** for at blive syg på grund af alkohol ved et forbrug på **7** genstande om ugen for kvinder og **14** for mænd
- Du har en **høj risiko** for at blive syg på grund af alkohol hvis du drikker mere end **14 / 21 om** ugen
- **Stop før 5** genstande ved samme lejlighed
- Er du **gravid** – undgå alkohol. Prøver du at blive gravid – undgå alkohol for en sikkerheds skyld
- Er du **ældre** – vær særlig forsigtig med alkohol

Sundhedsstyrelsens udmeldinger om alkohol – børn & unge

- Børn og unge under 16 år anbefales ikke at drikke alkohol
- Unge mellem 16 og 18 år anbefales at drikke mindst muligt og stoppe før 5 genstande ved samme lejlighed

■

Sundhedsstyrelsens projekter 10/11

- Kommuneprojekt om alkoholpolitikker, handleplaner og ansvarlig servering
- Uge 40-kampagne om alkohol og kræft
- "Against Drugs" + "Mindre druk, mere fest" på musikfestivaler
- "Music Against Drugs" på spillesteder
- Samarbejde med DR om udsendelser og indsats om unge og alkohol fra 1.9.11
- Udmeldt "Unge, alkohol og stoffer" til kommuner.
 - samarbejde kommune og selvejende ungdomsuddannelser
 - rusmiddelpolitik på ung.udd.institutioner kombineret med tidlig indsats (rådgivningstilbud)
 - 19 mio i perioden 2011-14

- desuden en række behandlingsinitiativer

- Satspulje om kvalitet i alkoholbehandlingen/ familieorienteret alkoholbehandling
- Sst. retningslinier for kommunal godkendelse af alkoholbehandlingssteder
- Kvalitetssikring af kokainbehandling
- Forsøg med sundhedsrum
- Behandling af stofmisbrug i fængsler

Sundhedsstyrelsen sparer og omorganiserer

- A&N-forebyggelse (og alkoholbehandling) ligger nu i

Enhed for borgerrettet forebyggelse (BOFO)

Nordisk rusmiddelseminar Tórshavn 24. – 26. august 2011

Aktuelt fra Grønland

Line Dalentoft

Alkohol og rusmidler

Konsumptionsudviklingen i Grønland

- Alkoholforbrug er nedadgående - minskning
- Hash konfiskationer er stigende - økning
- Tobak –rygning er faldende siden 1998 - minskning

Alkohol

- På tabel 1 ses indførslen af alkohol i liter pr person over 14 år, siden 1987 frem til 2010.
- I 1987 var der pr person over 14 år indført alkohol på 22,0 liter.
- I 2000 var tallet på 13, 6 liter pr person over 14 år.
Det er et fald på 38 % i forhold til tallene fra 1987.
Det svarer til at alle personer over 14 år i Grønland i 2000 havde drukket 38 % mindre alkohol i forhold til 1987.
- I 2010 var tallet på 10, 4 liter pr person over 14 år. Det svarer til et fald på 52,8 % i forhold til 1987. Det vil sige at indførslen af alkohol i 2010 var mere end halveret i forhold til 1987.
- I 10 år fra 2000 til 2010, er indførslen af alkohol faldet med 23,53 %
- Udvikling er stadig i positiv retning.

Alkoholindførsel Tabel 1

Forbrug i liter pr. person tabel 2

Liter ren alkohol	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Pr. person	8,68	9,08	8,81	9,05	8,04	8,15
Pr. person over 14 år	11,65	12,12	11,68	11,97	10,55	10,67

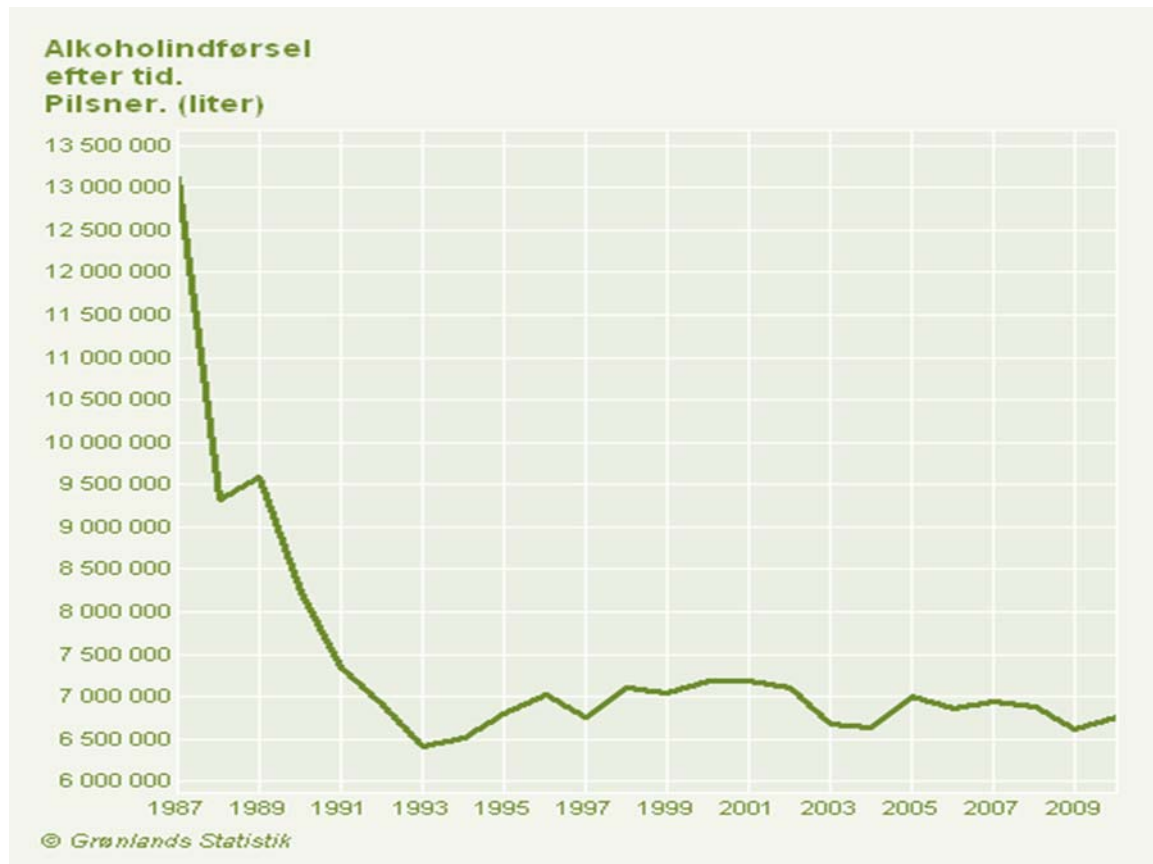
Indført ren spiritus

tabel 3

Indførsel af pilsnere

tabel 4

KOMMUNEQARFIK SERMERSSUAQ

Hash

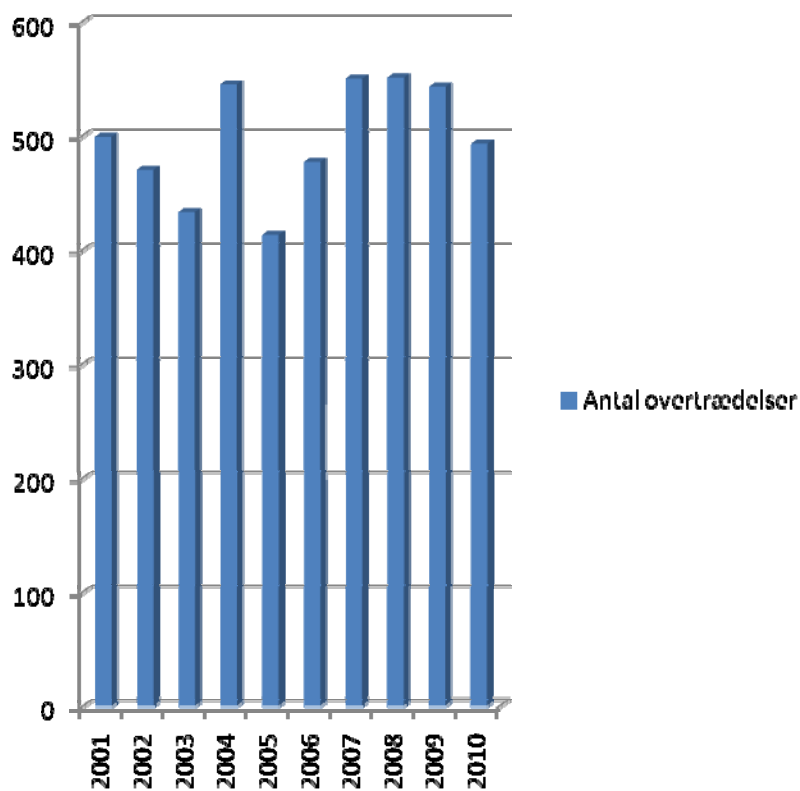
Der findes begrænset statistik vedr. misbrug af euforiserende stoffer, herunder hash. Der er livsstilsundersøgelser hvor hashforbrug er delemne. De aktuelle statistikker der er tilgængelige indenfor området er, politiets statistikker bl.a. omkring overtrædelse af narkotikaloggivning.

- De fleste overtrædelser af narkotikaloggivningen omhandler hash. Der er ingen bemærkelsesværdige brud af narkotika lovgivningen, når det gælder andre euforiserende stoffer end hash. Antallet af overtrædelser og den mængde konfiskerede hash er konstant fra 2001 til 2010. Der var helt specielt en stor stigning i 2009 hvor 183,5 kilo hash blev konfiskeret af Grønlands Politi. Dette konfiskerede 183,5 kilo hash har en gadeværdi på 55 mio.kr.

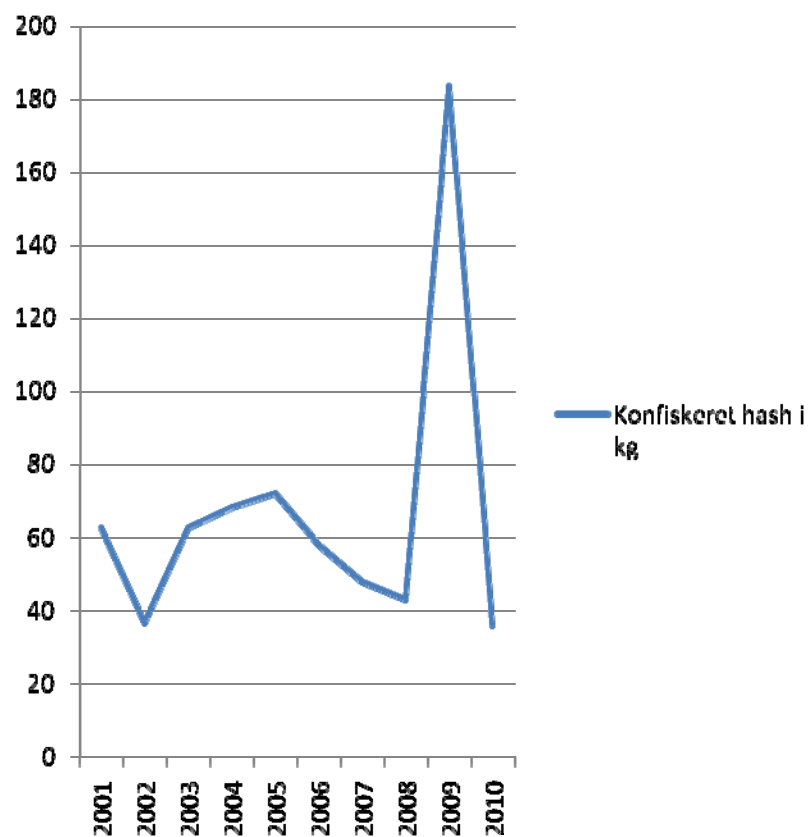
Hash – Cannabis

tabel 5

Antal overtrædelser

Konfiskeret hash i kg

Problemudvikling

- Hjemløshed

Nogle af rusmiddelmisbrugets konsekvenser, som også kan hænge sammen med andre sociale aspekter, er forholdsvis nye fænomener.

Et af dem er hjemløshed.

- En landsdækkende undersøgelse om hjemløse i Grønland (2008) viser at ca. 514 er hjemløse, de fleste bor enten hos venner eller familie. Af de 514 hjemløse skønnes at lidt over halvdelen har misbrug af enten alkohol eller hash.

Tobak

- Selvom grønlandske unge stadig ryger meget i sammenligning med andre unge i Europa, så har andelen af unge rygere været faldende efter at have toppet i 1998. Der er både kommet færre daglige rygere, flere ikke-rygere og flere børn der aldrig har prøvet at ryge.

Undersøgelse om Børns sundhed i et socialt perspektiv med udgangspunkt i Inuuneritta – Folkesundhedsprogrammet ved Birgit V.L. Niclasen, behandler bl.a. også alkohol.

- Rapport fra MIPI, Videnscenter om Børn og Unge i Grønland

Problemudvikling

- Selvmord

Selvmord er et af de største problemområder i Grønland, og trods faldende tal i flere år, er der de sidste år sket en alarmerende opadgående kurve. I 2010 var der i alt i Grønland 60 selvmord. Det er en mærkbar stigning i forhold til seneste 3-5 års statistik.

I de fleste tilfælde gennemførte selvmord er alkohol indblandet, hvor alkohol er et klart er en medvirkende faktor til gennemførelse af selvmordet.

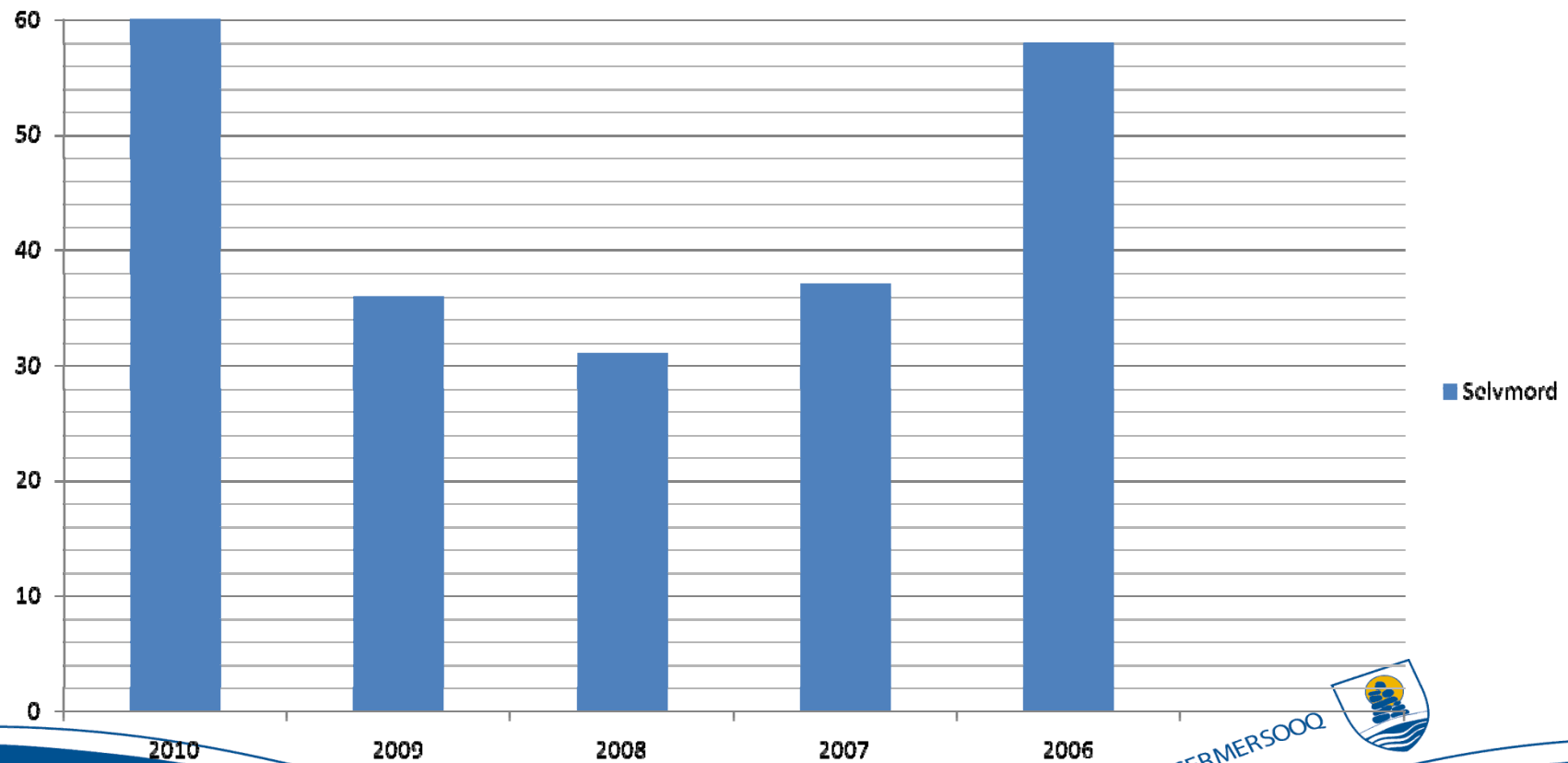
I 2011 er der i det første halve år lignende tal som sidste år.

Problemudvikling

tabel 6

Selv mord

KOMMUNEQARFIK SERMERSOOQ

Alkohol som udløsende faktor

Ud af politiets statistiske oplysninger er ca. 95% eller mere, handlinger der sker i forbindelse med at personer har været påvirket af spiritus ved husspektakler, vold og ved selvmord.

Alkoholpolitik

Selvstyrets, Kommunernes politikker bindes op i loven, samt i Folkesundhedsprogrammet og forankres lokalt med tilpasninger i målene.

Hovedstadskommunen, Kommuneqarfik Sermersooq's alkoholpolitik har et overordnet mål: *"Alkohol under ansvar og med respekt for mennesker"*.

Med denne overskrift er det et mål, *aktivt at påvirke alkoholkulturen blandt kommunens borgere, arbejdspladser og virksomheder.*

Alkoholpolitik

Kommuneqarfik Sermersooq anser alkoholmisbrug for at være både et personligt og et samfundsmæssigt problem.

Afhjælpning og forebyggelse heraf skal ske som koordineret indsats på såvel det samfundsmæssige niveau som det personlige niveau.

Derfor er det kommunens hensigt at arbejde bevidst og struktureret med alkoholmisbrug på tværs af kommunens forvaltningsgrene, f.x. gennem:

- * oplysning om alkohols virkninger – herunder forskellen mellem alkohol som nydelsesmiddel og overforbrug / misbrug, samt menneskers mulighed for bevidst at kunne styre eget forbrug

- * holdningsbearbejdelse og udarbejdelse af alkoholpolitikker i alle kommunens afdelinger og kommunale institutioner

- * at oparbejde tilstrækkelige og flerstrengede tilbud om behandling af alkoholmisbrug

Aktiviteter på det forebyggende område

- Forebyggelse og behandling af alkoholmisbrug (og andet misbrug) er et af de vigtigste samfundsmæssige udfordringer
- Området er derfor et af Inuuneritta's fokusområder

Målene for programperioden 2007 til 2012 er:

- børne- og ungdomsliv uden misbrug af alkohol og rusmidler
- alkoholfrie miljøer skal fremmes og udvikles
- behandling af alkohol og rusmiddelmisbrug skal være gratis for personer
- behandling skal være flerstrengt
- indførsel af hash og handel med hash skal begrænses
- det samlede alkoholforbrug i samfundet skal begrænses

Aktiviteter på det forebyggende område

- Som eksempel er de politiske mål for 2011 – 2013 i Kommuneqarfik Sermersooq delt op i to overordnede prioriteringer:
- *Retten til en tryk barndom*
- *Styrkelse af det personlige ansvar*

Med de to prioriteringer som udgangspunkt arbejdes der tværfagligt med strategi og handleplaner for sundhedsfremme og forebyggelsesarbejdet, hvor forebyggelse af alkoholmisbruget er prioriteret højt. KRAM faktorer er taget som indsatsmål i forebyggelsesarbejdet.

Fremadrettet

"Alkoholkultur - tid til ændring" i forhold til alkoholholdninger og alkoholkultur i Grønland, er overskrift for et stort debateme i 2011. Landsstyremedlemmet , Departementet for Sundhed, samt Alkohol og Narkotikarådet afholder landsdækkende Alkoholseminar i september 2011.

Selvstyrets, Kommunernes, lokalsamfundets, den enkelte familie og borgernes fælles indsats og ansvar mod nye mål:

- Hvad skal ændres
- Hvordan skal det ændres
- Hvordan skal den enkelte deltage
- Hvad er det fælles mål

Kontakt

Line Dalentoft

Fagchef for Sundhed og Forebyggelse
Kommuneqarfik Sermersooq

lida@sermersooq.gl

www.sermersooq.gl

Telefon: + 299 36 60 80 – Mobil: + 299 55 24 93

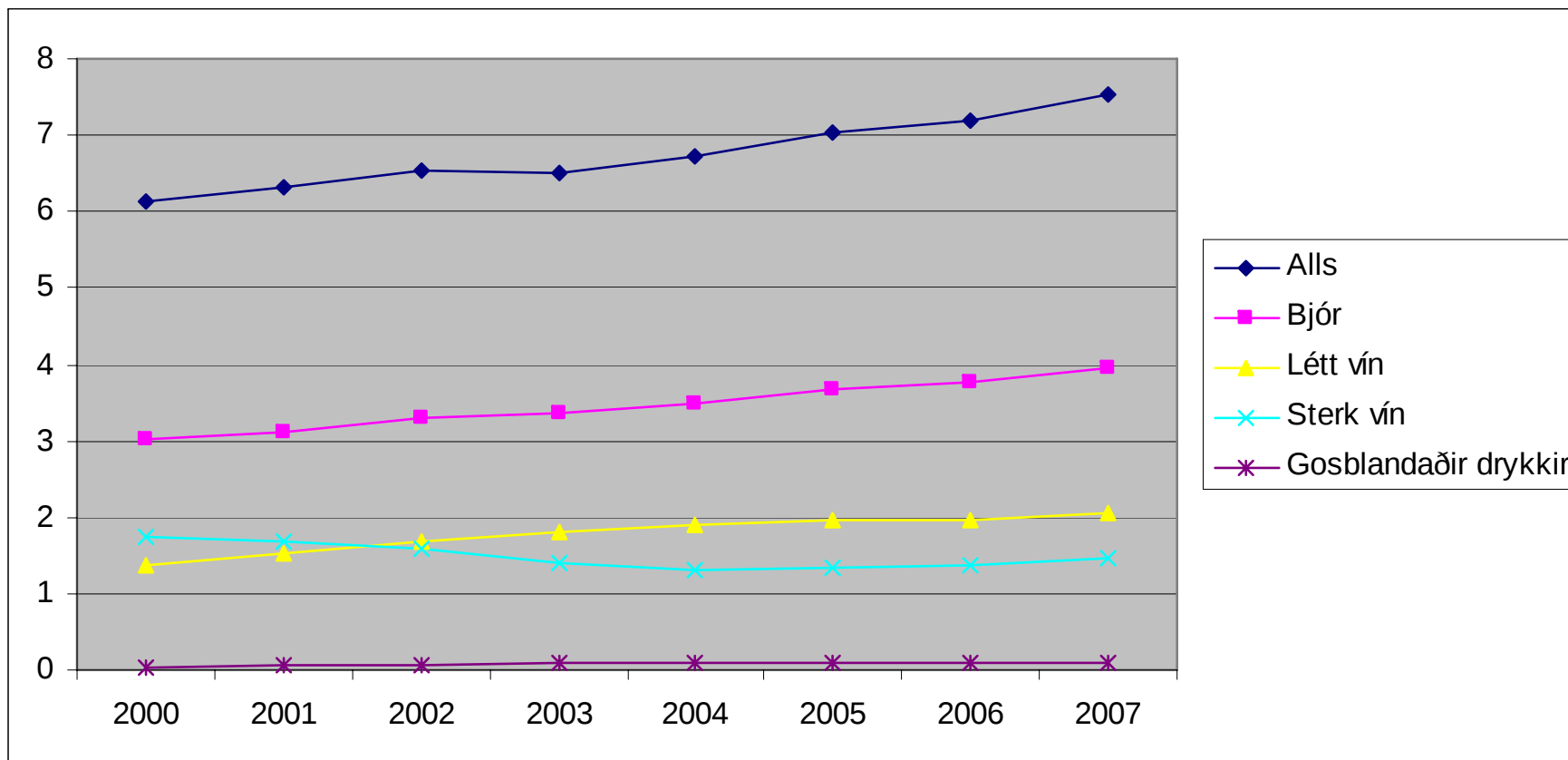
Siden sidst

Rafn M Jónsson

Directorate of health

Alcohol og rusmiddler

- Institute for folkehelser og Directorate of health = Directorate of health
 - Mindre fokus på forebyggning og helsefremjende arbejde = færre ansatte
- Alkohol og tobak mindsker i alle aldersgrupper
 - Stabilt med andre rusmidler men stiger for kannabis/marijuana. Også i beslaglagt, store drivhuser og produktioner findes.

- Kun 5 % i 10 klasse ryger. Voksne er omkring 10%.
- 11% i 10. klasse har prøvet kannabis.
- 14% har været berusede sidste 30 dage, samme gruppe er 33% i gymnasiet.
- 6% har prøvet hass i samme gruppe
- Totalsalg i monopolen er 5,6% i 2010
 - Politiet har ikke erfaret øget hjemmebrænd

Forts.

- Stigning i antal sprøjtenarkomaner med Hep C og HIV smittede i samme gruppe
- Dødsfald på grund af overdose af Ritalin/methyلف. stoffer. Stor media interesse og press på Direktoratet
- Flere kommer med blandet misbrug i behandling. Nu ca, halvdelen.

- Alkoholpolicy lavet i januar 2011 i finansministeriet. Fik 1 måned.
- Ikke konsensus mellem finansministeriet og velfærdsministeriem om den er godkent og offentliggjort.
- Øget indsats i den primære helsetjeneste
 - Alle skolesygeplejersker er undervist i motiverende samtale.
 - Webside for sundhedspersonal, tilbydes kurser i efteråret

Helsedirektoratet

Statusrapport fra Norge 2011

NORDISK RUSMIDDELSEMINAR

Torshavn, 24. -26. august 2011

Aktuelle rusmiddelpolitiske spørsmål/ problemstillinger/ rusmiddelpolitisk situasjon

- Opptrappingsplanen er forlenget ut 2012
- Ny stortingsmelding om ruspolitikken er under arbeid
- Ny samhandlingsreform
- Ny folkehelseslov

- **Alkoholpolitikk** (alle)
 - Skjenketider (Jon, Ann-Kristin, Erlend)
 - TV-direktivet (Ann-Kristin)
 - Redaksjonell omtale (Ann-Kristin)
- **Narkotikapolitikk** (Jon, Solvor)

Siste års fokus

Betydelig økte midler til

- Alkoholoven (Ann-Kristin, Jon, Erlend)
- Informasjons/kampanjevirkosomhet (styrke kunnskap og økt oppslutning om de effektive virkemidlene) (Marianne, Maj)
- Tidlig intervensjon (Solvor)

- Mye fokus på kommunenes tilsyn og kontroll av skjenkestedene, hentet inspirasjon fra Sverige (ansvarsfull alkoholservering)
- Eget prosjekt i Oslo etter modell fra STAD i Stockholm
- Stor satsing på kompetanseutvikling innen tidlig intervensjon på rusfeltet

Helsedirektoratets aktuelle forebyggingstiltak

- **Større forebyggingssatsinger**
 - Bedre kontroll med salg og skjenking av alkohol/
Ansvarlig Vertskap
 - Tidlig intervensjon
 - Skoleveileder
 - Kampanjer

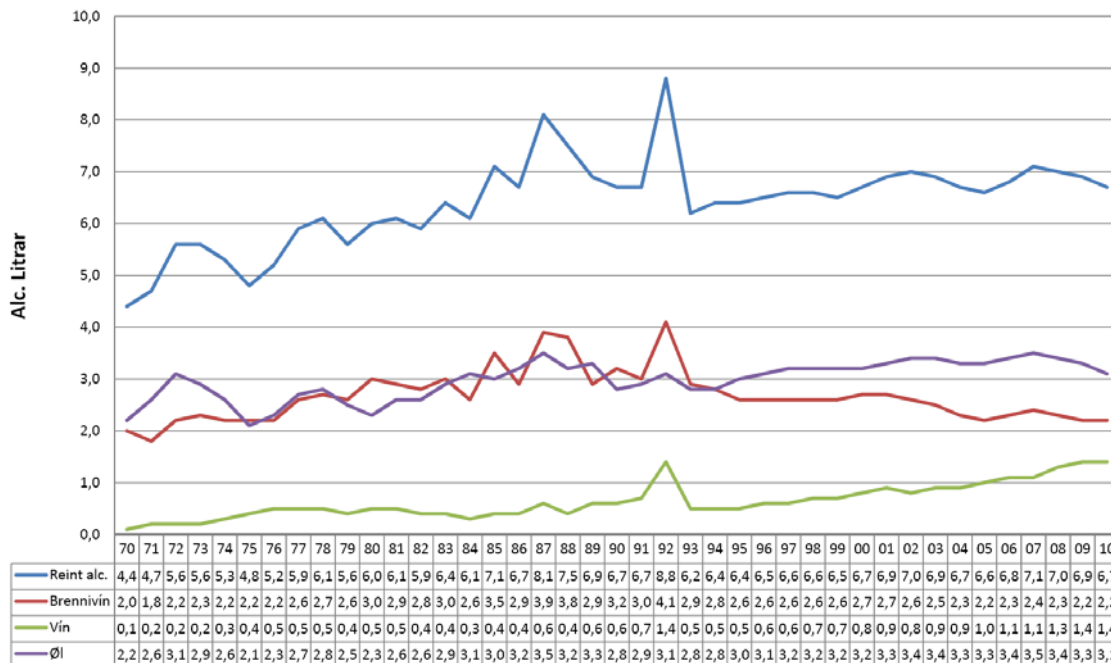
Nordisk Rusmiddel Konference

Redegørelse fra Færøerne 2011

Konsumptionsudvikling af alkohol

Situationen på Færøerne på alkoholområdet er, at totalforbruget er stagneret og endda gået lidt ned. I 2010 var forbruget 6,7 l pr. person over 15 år i gennemsnit. Folkesundhedsrådet og før det Alkohol- og Narkotikarådet anbefalede, i forbindelse med ændringen af lovgivningen vedrørende alkoholsalget på Færøerne i 1991, at tilgængelighed, pris samt holdningsbearbejdning af især ungdommen blev brugt som styremidler. Forbruget omkring lovændringstidspunktet lå på omkring godt de 6 l. Rådet anbefalede, at man som grænse satte 7 l, d.v.s. såfremt forbruget øgedes mere end til 7 l, skulle ekstraordinære tiltag tages i brug, f.eks. prisstigninger. For et par år siden lå forbruget på de 7 l eller lige over, men er så faldet igen; sandsynligvis som følge af prisstigning og dårlige økonomiske tider, hvilket har samme virkning som prisstigning. Det er dog bemærkelsesværdigt, at på Færøerne er der lidt over en ¼ af befolkningen, som er totalt alkoholaftagende. Tallene for middelforbruget skal naturligvis korrigeres, for at dette i fremtiden skal kunne sammenlignes med de nordiske lande, hvor andelen af total afholdende borgere er meget lavere.

Tavlen viser gennemsnitsforbruget i liter ren alkohol omregnet per person over 15 år:

Rådgivningen fra Folkesundhedsrådet til de politiske myndigheder har været ret restriktiv. Vi har således modsat os, at der åbnes en afdeling af monopoliet i et af Torshavns store indkøbscentre. Begrundelsen for dette er, at vi ikke ønsker en

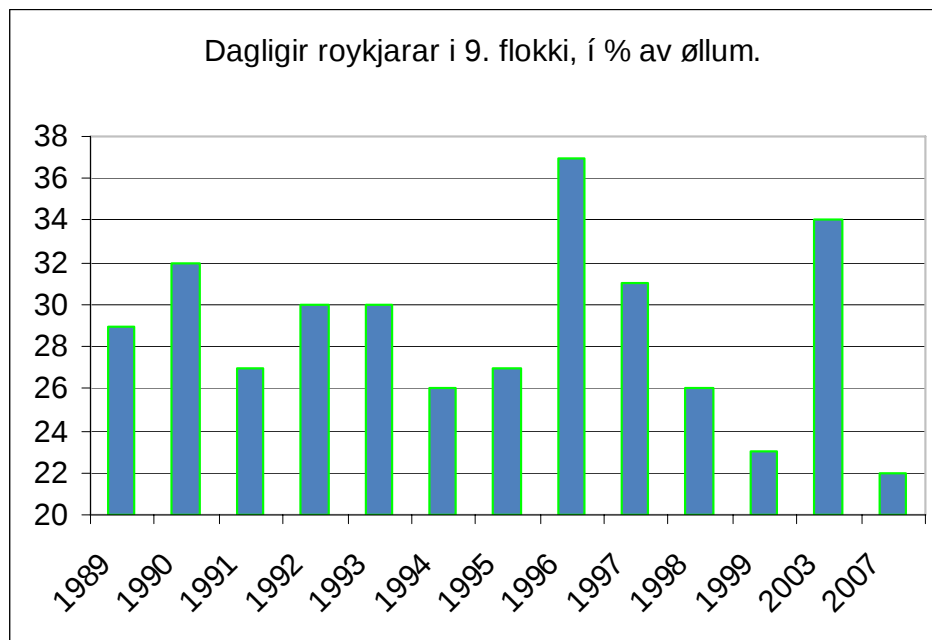
sammenblanding af almindelige konsumvarer og alkohol. Desuden har vi anbefalet at begrænse antallet af udskænkingssteder, samt at salg af øl fra bryggeriernes depoter forbydes og samles i monoopolet. Men dette sidste har vi ikke vundet gehør for hos de politiske myndigheder. Alkoholmonoopolet sorterer under vores erhvervsministerium. Folkesundhedsrådet har anbefalet lagmanden at flytte alkoholmonoopolet fra erhvervsministeriet til sundhedsministeriet, idet hele formålet med alkohollovgivningen på Færøerne er at forbygge sundhedsskader.

Folkesundhedsrådet har hidtil fulgt det danske Sundhedsstyrelses anbefalinger på højst 21 genstande for mænd pr. uge og 14 for kvinder. I forbindelse med at anbefalingen blev revideret, kom Folkesundhedsrådet til den konklusion, at heller ikke anbefalingen om 14 til mænd og 7 til kvinder er sundhedsmæssigt velbegrundet - her tænkes især på cancerproblematikken. Vi anbefalede derfor, at folk drikker "så lidt alkohol som muligt" og at man ikke bruger den gavnlige virkning i lav dosis som argument for alkoholindtagelse.

Tobak

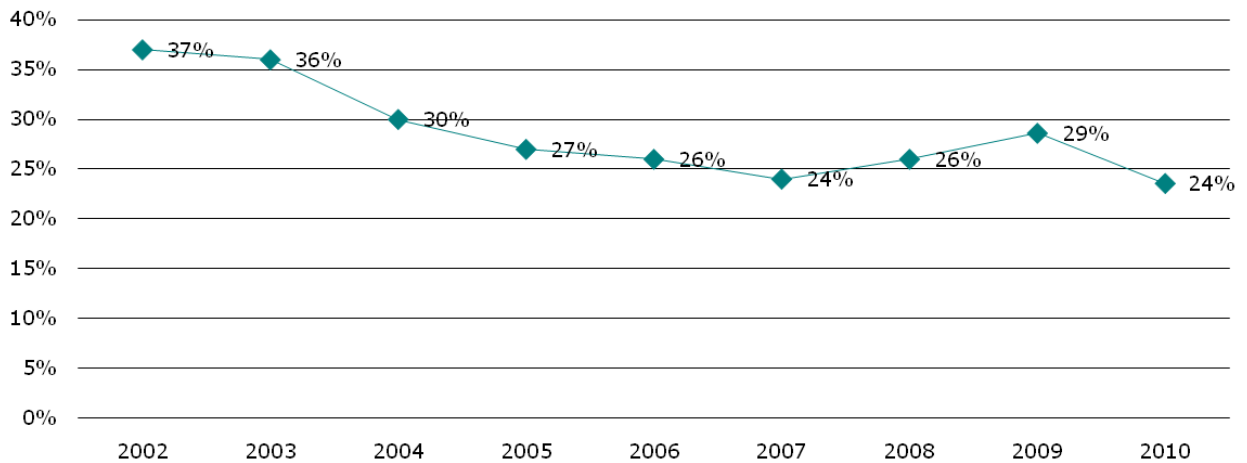
Vedrørende tobak har Folkesundhedsrådet prioriteret tobaksforebyggelse højt i de senere år. Grunden for dette er, at for ti år siden røg godt og vel en 1/3 af befolkningen dagligt.

Vi har fulgt udviklingen i 9. klasser siden 1989, og blandt 9. klasse elever har den daglige rygefrekvens op gennem 90'erne ligget på over de 20 procent. Ifølge den sidste ESPAD-undersøgelse fra foråret 2011 er den daglige rygerhyppighed lige under 20%, hvilket er skuffende, idet observationer i skolerne har meldt faldende antal rygere. Kun 58% angiver, at de slet ikke har røget i de sidste 30 dage. Der er dog sket et fald i forhold til 2007 undersøgelsen, som ses af denne grafiske fremstilling af daglige rygere siden 1989:

I den voksne befolkning var antallet af daglige rygere for 10 år siden 37%, men faldt så støt til 24 %, for så igen at stige til knap 30%, men ved de sidste Gallupundersøgelser i august 2010 ligger hyppigheden igen på 24% i gennemsnit. Tallene både for de voksne og for de unge indikerer, at der er behov for en yderligere indsats. Folkesundhedsrådet planlægger derfor, at 2012 igen bliver et tobaksår, d.v.s. at vi bruger en stor del af vores ressourcer til rygekampagner. Folkesundhedsrådet har overvejet at bruge den samme kampagne, som Danmark har brugt, og som Danmark fik fra Australien. Vi har fået de relevante tilladelser. Sund kost har været indsatsområdet i 2011, hvilket ikke har givet mulighed for særlig indsats på tobaksområdet.

Nedenstående kurve viser rygerhyppigheden blandt de voksne, målt ved Gallup-telefoninterviews.

Narkotika

På narkotikaområdet er vi i den heldige situation, at forsyningslinierne er lange, idet vi ligger ret så isoleret ude i havet. Det gør, at toldmyndighederne har relativ god kontrol ved landegrænsen. Der er dog et vist narkotikaforbrug på Færøerne. Såfremt vi lægger ESPAD-undersøgelserne til grund, er problemet dog mindre end i andre lande, som deltager i denne undersøgelse. Der er et vist hashforbrug. Af eleverne i 9. klasse angav i foråret 2011 6%, at de har røget hash en enkelt gang eller mere i deres liv. Forbruget af de hårde stoffer blandt 9. klasse eleverne er meget lavt. Antallet af elever, der angiver dette, kan tælles på en hånd.

Folkesundhedsrådet holder jævnligt møder med politiet og toldvæsenet for at gøre status over narkotikasituationen og for at diskutere mulige tiltag. Konklusionen har været, at vi ikke med sikkerhed kan sige at den ulovlige import er steget. Toldvæsenet har enkelte gange lagt hold på relativt store mængder, men de var på vej til Island og ikke til det færøske marked. Politiet har nu anmodet om bedre muligheder for telefonaflytning i narkotikasager. Der er taget politiske skridt til, at dette bliver muligt. Der har været

enkelte episoder med hjemmedyrkning af kannabis, og nu diskuteres der, om import af hashfrø skal forbydes.

Sammenfatning.

Folkesundhedsrådet har prioriteret tobaksproblematikken højest og derefter alkohol, men narkotika har fået laveste prioritet p.g.a. problemets beskedne størrelse i forhold til andre lande. Alkoholkonsumet stiger ikke mere, sandsynligvis p.g.a prisen. Der sker et støt fald i tobakskonsumet, men ikke hurtigt nok. På tobaks- og narkotikaområdet har vi især lagt vægt på oplysning i skolen og har arrangeret, at repræsentanter for Folkesundhedsrådet kommer ud i skolerne. Ligeledes har vi på tobaksområdet hyret skuespillere til at opføre små interaktive teaterstykker. Der planlægges en rygestopkampagne efter samme læst som Danmark har brugt: oplysning om skadevirkninger og desuden let adgang til rygestopkurser.

Pál Weihe